

“Əsrin müqaviləsi”nin imzalanmasından 22 il keçir

Azərbaycanın neft-qaz layihələri beynəlxalq enerji əməkdaşlığını gücləndirmişdir

Sentyabrın 20-si Azərbaycan xalqı üçün əlamətdar gündür. 22 il əvvəl sentyabrın 20-də Azərbaycanın yeni neft strategiyasına start verən “Əsrin müqaviləsi” imzalanıb. 2 il əvvəl isə Azərbaycandan İtaliyaya qədər uzanacaq 3500 kilometrlik “Cənub qaz dəhlizi”nin təməli qoyulub. Hər il sentyabrın 20-də Azərbaycan neftçiləri peşə bayramlarını qeyd edirlər.

Əsrlərə hesablanmış müqavilə

1994-cü il sentyabrın 20-də ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və gərgin səyi ilə SOCAR və dünyanın 11 aparıcı neft şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) yataqlarının tammiqyaslı işlənməsi və Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi (HPBS) imzalandı. Sonralar bu saziş “Əsrin müqaviləsi” adını aldı.

Azərbaycanın neft sənayesinin keçdiyi şanlı yolu və bu sahədə çalışanların topladıqları zəngin təcrübəni yüksək dəyərləndirən ulu öndər özünəməxsus qətiyyət və nikbinliklə nəzərdə tutulan böyük işlərin uğur gətirəcəyini bildirmişdir: “Bu tarixdən böyük fəxr-lə danışmaq, Azərbaycan neftçilərinin bir çox nəsillərinin əməyini yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, bu gün eyni zamanda qeyd edirik ki, indi ölkəmizin neft sənayesinin inkişafında yeni mərhələ açılır. Bu mərhələ Xəzər dənizində neft və qaz yataqlarının işlənməsində Qərbin iri neft şirkətlərinin fəal iştirakı ilə bağlıdır. Əmin edirik ki, Azərbaycan neftçiləri sizin layiqli tərəfdaşınız olacaq. Ümidvaram ki, Azərbaycana gələn Qərbin neft şirkətləri ölkəmizin neft və qaz sənayesinin bütün tarixi ərzində əldə olunmuş nailiyyətləri həmişə yüksək qiymətləndirəcəklər.”

yətləri həmişə yüksək qiymətləndirəcəklər.”

“Əsrin müqaviləsi”nin reallaşması tək-cə Azərbaycan üçün deyil, Qərbin bir sıra aparıcı dövlətləri, habelə Cənubi Qafqaz və Orta Asiya regionu üçün də strateji əhəmiyyət kəsb etdi. Bu saziş regionda digər qlobal layihələrin gerçəkləşməsinə yol açdı, Qərb dövlətlərinin Azərbaycanla bütün sahələrdə genişmiqyaslı əməkdaşlığa marağını artırdı, beynəlxalq maliyyə qurumları ilə münasibətlərdə keyfiyyətə tamamilə yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu.

Yeni neft strategiyası Azərbaycanın qədim neft-qaz ölkəsi kimi şöhrətini özünə qaytardı, dövlətimizin uzunmüddətli, davamlı inkişafına təkan verdi. Azərbaycanın dinamik inkişaf edən, güclü və nüfuzlu ölkəyə çevrilməsində müstəsna rol oynayan bu strateji kurs dövlətimizin iqtisadi-siyasi qüdrətinin və beynəlxalq birliyə inteqrasiyasının, xalqımızın durmadan yüksələn sosial rifahının təminatçısı oldu. Azərbaycanda aparılan genişmiqyaslı quruculuq işləri, respublikanın beynəlxalq ələmdə qəzandığı uğurlar həmin uzaqgörən konsepsiyanın təntənəsinə aydın misaldır.

“Əsrin müqaviləsi” çərçivəsində “Çıraq” platformasından ilkin neftin hasil edilməsindən 19 il yaxın vaxt keçir. Bu gün AÇG-də müqavilə sa-

həsində 8 platforma fəaliyyət göstərir. Onlardan 6-sı hasilat platformasıdır və bu qurğulardan neft, eləcə də səmt qazının çıxarılması ahəngdarlıqla davam edir. Keçən il AÇG kompleksindən gündə orta hesabla 634 min bərel neft çıxarılıb.

AÇG neftini dünya bazarlarına üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu olan və ümummilli lider Heydər Əliyevin adını şərəflə daşıyan Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri çatdırır. “Əsrin müqaviləsi” imzalanandan sonra Bakıda nəhəng Səngəçal terminalı inşa edilib ki, hazırda bir neçə ixrac marşrutu başlanğıcını buradan götürür.

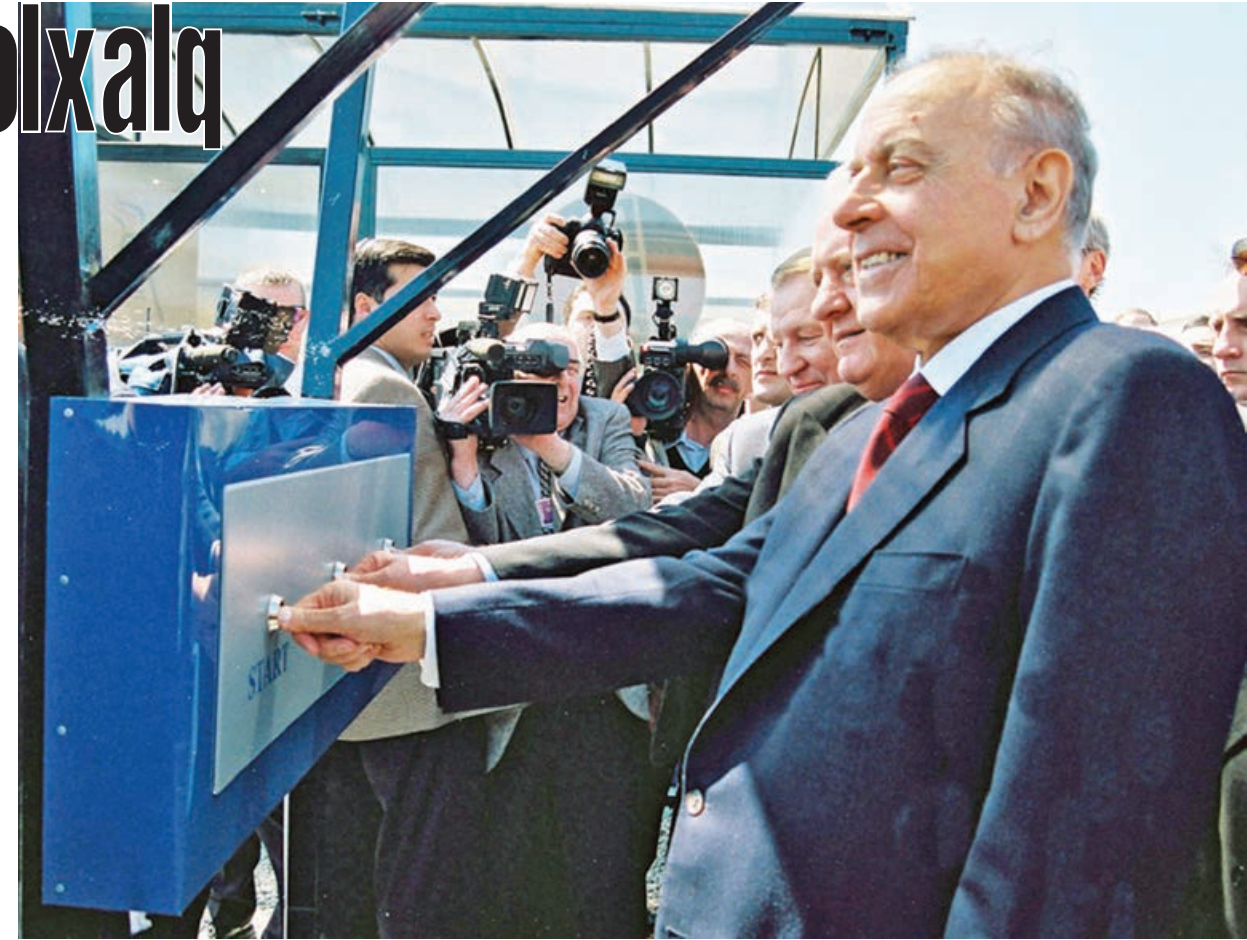
Xəzər sahilindən İtaliyadək 3500 kilometrlik dəhliz

“Əsrin müqaviləsi”nin 20 illiyi qeyd edilən gün - 2014-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycan XXI əsrin layihəsinin təməlini qoydu. “Cənub qaz dəhlizi” reallaşmağa başladı. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: “Təbii ki, bu gün “Cənub qaz dəhlizi” haqqında danışarkən biz 1990-cı illərdə görülmüş işləri mütləq qeyd etməliyik... Əgər 1990-cı illərin ortalarında üçtərəfli format yaranıb dırsa, - Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə, - bu gün bu format genişlənir və “Cənub qaz dəhlizi”nin üzv ölkələri müxtəlif qurumları təmsil edirlər. Yəni də Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə və Avropa İttifaqına üzv ölkələr - Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya və Albaniya - artıq 7 ölkə “Cənub qaz dəhlizi”nin üzvüdür və Balkan ölkələri də bu layihəyə maraqlı göstərilir.”

İndi Azərbaycan dünyada həm də qaz ixrac edən ölkə kimi tanınır. Xəzərin Azərbaycan sektorundakı “Şahdəniz” yatağından 10 ildir mavi yanacaq hasil olunur. Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) 2006-cı ilin ortalarında istifadəyə verildəndən bəri “Şahdəniz-1” qazını Azərbaycana və Gürcüstana çatdırır. 2007-ci ilin iyul ayından isə bu kəmərlə qaz həm də Türkiyəyə nəql olunur. Belə ki, Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-ya əlavə kəmərlə birləşdirilir və o, Azərbaycan qazını Ərzurumadək aparır. Səngəçaldan başlayaraq Azərbaycanın ərazisində 443, Gürcüstanda 248 və Türkiyədə 280 kilometr məsafə boyu uzanan bu boru xətti bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri adlanır. Əlbəttə, reallaşmaqda olan “Cənub qaz dəhlizi”nin möhkəm bünövrəsi, uğurlu başlanğıcı məhz bu kəmərdir.

2014-cü il sentyabrın 20-də “Cənub qaz dəhlizi”nin təməlqoyma mərasimindəki çıxışında Prezident İlham Əliyev demişdir: “2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin tikintisi də tarixi hadisə idi. Çünki o hadisədən sonra Azərbaycan dünyada artıq özünü qaz ölkəsi kimi göstərməyə başlamışdır. Bu kəmərin yeni xəttinin tikintisi əslində, bu gün başlayıb. Azərbaycan artıq “Cənub qaz dəhlizi”nin birinci hissəsini 2007-ci ildə istifadəyə vermişdir.”

Yaxın bir neçə ildən sonra “Şahdəniz-2” dən alınacaq qazı nəql etmək üçün hazırda CQBK genişləndirilir, Transanadolu Qaz Boru Kəməri (TANAP) və Transadriatik Qaz Boru Kəməri (TAP) layihələri həyata keçirilir.

Avropa Azərbaycan qazının yolunu gözləyir.

Hər il sentyabrın 20-si həm də Azərbaycan neftçilərinin peşə bayramı günüdür. Qurudakı mədənlərdə, dənizdəki estakada və meydançalarda, özül və platformalarda çalışmış fədakar insanların bayramıdır. Hələ “qara qızıl”ın kустar üsulla çıxarıldığı zamanlardan Bakı neftçisi öz hünəri ilə tanınıb. Bu da təsadüfi deyil. Çünki Azərbaycan dünya neft sənayesinin beşiyidir. Neft ilk dəfə sənaye üsulu ilə bizim ölkədə çıxarılıb, emal edilib, tankerlərlə, dəmir yolu ilə, boru kəmərləri ilə nəql olunub. Bakıda sənaye üsulu ilə ilk neft quyusunun qazılmasından iki əsrə yaxın vaxt keçir.

Bu illər ərzində Azərbaycan neftçiləri çox qələbələrə, çox uğurlara imza atıblar. İkinci Dünya müharibəsinə qədər.

bəsi zamanı faşistlərin üzərinə şığıyan tanklar və təyyarələr Bakı nefti ilə hərəketə gəlib.

Müharibə qurtarandan bir neçə il sonra, 1949-cu ildə Azərbaycan dünyada ilk dəfə olaraq açıq dənizdə neft çıxarmağa başlayıb. Xəzərin qoynunda dünyada analoqu olmayan dəniz şəhəri - Neft Daşları salınıb. Onu haqlı olaraq “Möcüzələr adası” adlandırıblar.

Torpağın təkindən və dənizin dibindən təbiətin Azərbaycana bəxş etdiyi əvəzsiz nemətləri - “qara qızıl”ı və mavi yanacağı üzə çıxaran, neftçi qardaş! Sən bu gün də hünərinlə və zəhmətinlə çiyinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirirsən. Bibiheybət, Binəqədi, Qaradağ, Balaxanı və digər quru ərazilərdəki köhnə mədənlərdən hasilatı sabit saxlamaq üçün var

gücünlə çalışırsan. Səni nə qışın şaxtası, nə də yayın qızmarı qorxudur.

Sənin də qəhrəmanlığına alqış, dəli-dolu Xəzərin qoynunda gecəgündüz dalğalarla çarpışan, dəniz neftçisi! “Dəniz cəsurları seçir” fikri heç də ələ-belə deyilməyib. Sən bunu hünərinlə sübut etmişən... Neft Daşlarında, Pirallahı, Çilov, Qum adalarında, “Günəşli”, “Bahar” yataqlarında Xəzərin dibindən çıxardığın “qara qızıl”la Azərbaycanın gücünü, sərvətini artırırsan. Bu yolda nə tufandan qorxmusan, nə qasırdan!..

Neftçi qardaş! Sən dənizə çixanda qoy bütün fırtınalar yatsın, işin avand, məhsulun çox, qazancın bol olsun...